

ЛЕНІНСКАЯ БІБЛІОТЕКА

ДВОТІЖНЕВИ

Ч. 17. РІС III.
15. IX. 1937.
ЦІНА 20 ГР.

2

Войн

Я
В
О
Н
!

"СТУДІОН"
У Львові

Львів. Бібліотека
АН УРСР

ЯПОНІЯ

НАПИСАВ ПЕТРО ВОЇН

* * *

На Далекім Сході грають гармати свою грізну мелодію смерті й знищення. Пекін, столиця володарів тисячлітньої держави, гостить у себе переможців. Під залізним ударом японського наступу тріщить 450-мільйоновий велетень.

Але не тільки він!

Японський наступ на Китай зганяє сон із повік кремлівських сатрапів, до скажености сердить американського бізнесмена, лякає навіть спокійного й певного себе англійського джентлмена. Бо там, в воєнній полумінні Далекого Сходу, на китайських боевищах, кується майбутнє чотирьох світових потуг, там на китайським трупі пишеться історія земської кулі на найближчі роки. Чи той японський коваль дасть собі раду з роботою, яку взяв на себе? Чи зуміє в боротьбі проти всіх провести в життя свої пляни? Питання, на яке сьогодні ясно відповісти годі. Відповіді можна тільки домірковуватись із причин, які пхнули Японію до війни в Китаї.

В нашій книжечці постараємося саме коротко накреслити ті причини. Виказати, що Японія мусить вести війну — це її життєва konieczність. І що Японія хоче вести війну. А хто мусить і хто хоче — той не може признавати ніяких перешкод. Той, чи сьогодні, чи завтра, або впаде або дібеться свого. Перед Японією ж і стає таке невідкличне: або перемога, або згинь!

Львівська державна
наукова бібліотека

978

Японія це 4 великі острови: Гоккаїдо, Гондо, Шікоку й Кіушіу, що луком лучать азійський півострів Камчатку з островом Формозою (на Тихім океані). Довкола них є около 4 тисячі менших островів, що разом із матірніми тягнуться на довжині 3.000 км. Острови ті — вулканічного походження, вузькі, гористі. Нема там довгих рік, тільки рвучкі потоки, що женуться до морського побережжя. Скали й горбовини займають у Японії дуже багато місця так, що ледви пята частина землі надається під управу. Зате місцевий клімат сприяє розвиткові рослинности. Кожна закутина японських гір покрита рижовими полями, яринними городами, різнокольоровими квітниками. Морські південні вітри, несуть тепло й урожай на ту малу острівну країну, де повно вулканів. Деякі з них вибухають щорічно й нищать мозольні надбання працевитого населення.

Японські острови були перед 6.000 роками замешкані білим племенем айнів, що повсякчасно боронилися перед наїздом монгольських та маляйських народів, аж доки їм не покорилися й із ними не вимішалися. Так повстала нова раса, правда, не дуже одностайна, бо більшість японців це тип монгольський, нащадки тих, що видали з себе Джінгізхана. Про монголів сьогодні люди вже мало тямлять, але кров його та його кочових завойовників живе далі в японським народі. Ніхто з народів так не прославляє Джінгізхана як саме японці, й ніхто з народів не має тільки завойовницьких амбіцій, як саме японці. У меншості японців слідний вплив маляйської раси з азійського півдня.

Початки японської історії сягають пів тисячеліття перед народами Христа. Тоді Джімму Тенно, нащадок богині сонця, як перший цісар положив основи під будову японської держави й заснував династію (пануючий рід). Цей рід володіє аж по сьогоднішній день. Досить скоро Японія навязала взаємини з сусіднім Китаєм і прийняла китайську культуру, а потім і релігію (конфуцізм та буддизм). Але не далася ніколи

підбити азійським потугам. Коли монголи в XIII. ст. по Христі опанували були Китай й усю Азію, то виправилися походом на Японію, щоб зайняти її для Хубіляй-хана. Тоді в Японії існували міжусобиці й свари. Февдальні князі та двірська шляхта опанували були всю владу в країні так, що цісар тільки „панував“, але не володів. Дійшло було до того, що вся країна поділилася на взаємно ворожі провінції. Щойно грізна небезпека зєдiniла розсварену шляхту: військо усунуло двірських інтригантів, а військовий диктатор — сеїдзі-таїшоґун зорганізував оборону. Монгольських послів повбивали, кількадесять тисяч Хубіляєвих вояків, що прямували кораблями до Японії, мусіло теж зложити голови під мечами завзятих обронців. Ще раз пробував (в 1281. р.) Хубіляй-хан покорити гордих японців, але морська буря розігнала монгольські кораблі й затопила 200-тисячну армію наїздників. Від тоді в японців укорінилася віра, що вони — вибраний і непобідимий народ, що боги бережуть їхньої батьківщини, а японські мечі можуть собі дати раду з нагрізнішим ворогом. Але zarazом від того монгольського наїзду перемиється й суспільно-політичний лад Японії. Японія стається державою войовників. На посіlostях 276 февдальних даймію (князів) організується ніби годівля касти войовників — самураїв, а водночас оформлюється їхній кодекс чести — бушідо, що вимагає від самураїв не лиш героїства й безмежної витривалости, але й співчуття для слабих, їх оборони й посвяти для суспільної справедливости. Хоча селяни й ремісники, які мають працювати на самураїв та дайміїв, не мають ніяких прав то всетаки японська шляхта — зовсім навпаки як в Європі — не надуживає своєї влади у відношенні до тих „малих братів“.

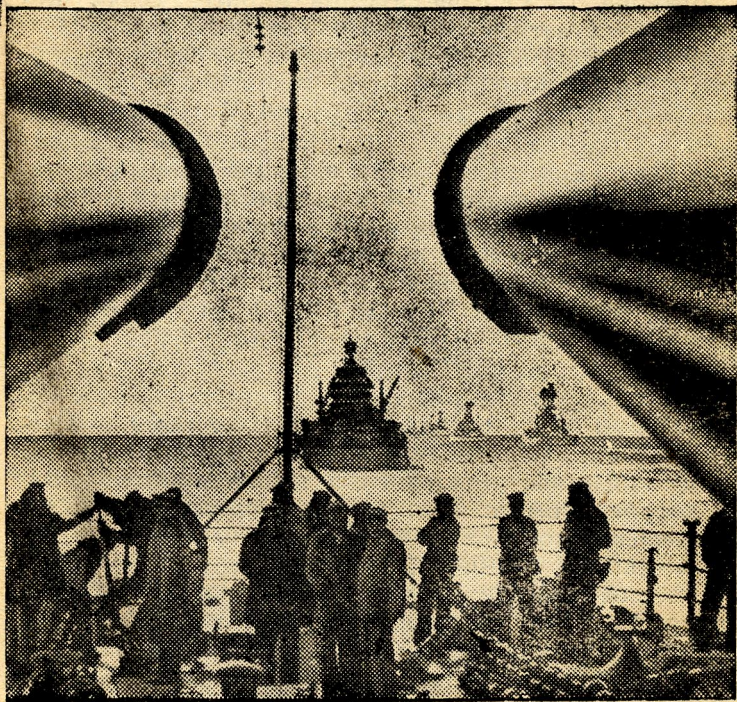
Колишній верховний генерал національних збройних сил — шоґун — захоплює всю владу в свої руки. Цісар є божим нащадком і післанцем неба на землі, а шоґун виконує всю владу в державі. Він-то нераз, коли країні зприводу швидкого росту народи грозить пере-

населення й голод, регулярне гострими приписами число народин. Теж нераз береться за сильний нагляд над господарством — в часі, що випереджує сьогоднішній етатизм та тоталізм (плянова господарка) на півтори тисячі років.

Про Японію майже нічого не знала Європа. Щойно в XVI. ст. подорожуючі купці розповіли багато неймовірних казок про японські багатства й відтоді починають європейці відвідувати Японію. Тоді, коли Японія рятувалася перед голодовою катастрофою зменшуванням народин, до неї плили цілі каравани щоб вивезти її... багатства до Європи. Європейські купці зазидують собі взаємно й один на одного прискаржуються в японців, а притім вивозять із Японії 50,000.000 унцій золота, 150,000.000 кг. мідяної руди. Японці слухають європейських інтриг, приглядаються їхнім грабежам. Аж коли шогуном стає Єясу (від якого його рід Токугава дістає шогунат дідично), вривається європейським ненажерам. Японці зрозуміли, що є різниця між наукою європейських місіонарів про християнську любов ближнього й рівність усіх перед Богом — та захланністю європейських купців, а та різниця така, що слідом місіонарів прийдуть вояки й підібють Японію. Тому шогуни Єясу в в 1615. р. проганяє місіонарів, забороняє ширити християнство, а водночас замикає щільно японські ворота: під карою смерті не вільно японцеві виїздити з батьківщини й будувати морські кораблі. Хто з чужинців причалить до Японії — того негайно вбивати. Білим можна приїздити тільки до маленького острова в заливі Нагасакі, де заклали свою колонію голландці. Тамошні білі поселенці були під постійним наглядом: мали повідомляти шогуна про все, що діється в Європі, чим там займаються люди, що думають, — мали бути тим віконцем, крізь яке Японія, замкнена й ізольована, дивилася б на світ. І японська передова шляхта має нагоду довідатися, що світ далеко більший від Японії. Що Європа багато страшніша й могутніша від купецьких кораблів і християнських місіонарів. Що Японія, по-

правді, в порівнянні з європейськими потугами — маленька, слабосила.

А в той час коли Японія замкнула свої двері перед рештою світу, в нутрі тієї малої країни приходить до

Ось найгрізніший ворог Японії: ЗДА, що вхід на Тихий океан бережуть гарматами військової фльоти.

щораз більшої нужди. Шогун зрезигнувавши з торговельних та промислових доходів, звернули увагу на хліборобство, — проте голод став щораз частішим гостем у низеньких хатинах жовтошкірого населення.

Поблизу японських островів появляються кораблі білих і хитрощами та силою обходять накази шогуна, а шогун даліше забороняє японцям знайомитись із світовим поступом та зброєю білих, яку ж можна б ужити саме проти білих.

Витворюється грізна ситуація: японські селяни починають бунтуватися, бо голод — великий пан, а „білі чорти“ зближаються, щоб зашморгнути петлю на шиї народу, заляклого в розвитку, неспосібного до оборони, неспосібного й до життя, зданого на ласку тільки богів. І тоді-то, в 1853. р., до японського берега причалює ескадра американського адмірала Перрі й виставляє грізні дула гармат. Японці пригадали собі монгольський наїзд. Але тепер уже не мали кораблів — від 250 років не вільно було будувати ніяких більших морських суден. Ворог мав гармати, а японські самураї тільки булави й мечі... Не було виходу. І один із членів виправи адм. Перрі міг гордовито записати в своїм щоденнику під датою 14. VII. 1853. р.:

„...це пам'ятний день в історії Японії, бо ми сьогодні зуміли нарешті силою встромити ключ до замку й відчинити замкнені двері. Ми зробили перший крок, щоб зломити ізоляцію Японії“...

Америка вимусила на шогуна отворення портів і торговельну умову. А за нею, як круки на трупа, кинулись Англія, Франція, Росія. Японія взялася скріплювати свої твердині, а багато самураїв вчинило самогубство, бо не могло знести сорому свого безсилля. Французька воєнна фльота бомбардує японські форти. Даремне Японці рятуються перед небезпекою молитвами по всіх святинях. Підїзджають фльоти: англійська, голяндська. І Японія мусить заключити торговельні договори з білими державами, дозволити їм вивісити свої прапори на консулятах.

Чужинці зараз узяли в свої руки торгівлю й почали напихати собі кишені. Сварячись між собою за добу, старалися зеднати можних японців подарунками як це робили тільки разів із дикунами. Та японці ні в

чим не подібні до негрів чи маляйців. Японський цісар усі гостинці білих складав у старій палаті, де припадали порохом і сніддю. Але за те японці взялися вчитися чужих мов, чужих наук. Потайки багато японських юнаків вивтікало закордон, щоб пізнати чужі звичаї, чужі наукові здобутки, а вернувшись — стають завзятими противниками ізоляції й шоґунату. Пропаганда за піднесенням влади цісаря й за усуненням шоґуна росте. І в 1867. р. вибухає революція: даймії привертають монархії її силу. Шоґунат касують, а цісар — Меїдзі Тенно — творить власний центральний уряд.

І з цим роком починається нова доба японської історії: ріст Японії на світову потугу.

Цісар Меїдзі завізвав до себе представників февдальної шляхти, „хоші“ (вибранців), щоб із ними нараджуватись про дальшу долю Японії. „Хоші“ мали все своє знання й службу віддати на послугу батьківщині, зайнятись усецілим — матеріальним і моральним — піднесенням народу. Державна рада впорядковувала внутрішні справи країни, створила обігову монету (ену), завела грошові податки, визначила намісників провінцій, скасувала велику земельну власність, а 16-літній цісар прислухувався радам своїх „хоші“, головно тих, що були вибрані з купецького стану, досі упослідженого і поневіряного. Ради купців, їхні господарські пляни, сталися провідною ниткою реформаторських наказів молодого цісаря. Щоб краще ще перевести реформу, цісар засновує генро-ін (сенат) із людей незалежних матеріально, культурних і мудрих. Генро-ін опрацював конституцію й вислав закордон комісії, щоб запізналися з політичним та господарським розвитком інших країн. В 1889. р. в Токіо отворили вперше японський парлямент. Генро-ін перестав існувати, парлямент заступив його, але його члени мають дальше загальну шану й цісар, у важких хвилинах, усе їх радиться.

Свій розвиток Японія почала будовою телеграфу, залізниць і почти. І відразу взялася за упорядкування господарства, господарських відносин унутрі краї-

ни й торговельно-промислових взаємин із зовнішнім світом. До того діла взялася пляново. Одним замахом перескочила з февдалізму в капіталізм, — не могла собі дозволити на свободну господарську конкуренцію, як це було тоді всюди інде. Держава взяла в свої руки ініціативу господарської політики, бо не могла дозволити на розтрату своїх дібр та енергії на конкурентну боротьбу.

Я П О Н С Ь К И Й П Р О М И С Л

Перед Японією станули такі завдання: хліборобські можливості давали існування найбільш чвертьсотні мільйонів населення. А населення треба якнайбільш — бо треба багато вояків. Треба гармат і кулеметів, машин і кораблів — а чим за те заплатити? Вивезти з Японії нема що, ні хліба ні ніяких сировин. Єдиний вихід із того зачарованого кола, — щоб і могли населення побільшити, його виживити, і щоб озброїтись — це перемінити Японію з хліборобської держави в промислову. Тут за зразок правила Англія, що на малих островах не мала простору для виживлення сильного народу. Щоб статись світовою потугою, Японія, — за приміром Англії, — мусіла використати своє островне положення для міжнародньої торгівлі, створити сильний промисл і через удосконалення продукції стягнути до себе потрібні до життя гроші. Начальним гаслом відродженої Японії сталися два слова: „санґно ріккоку“ (відбудова через промисл). Але коли Європа, через приріст населення, два століття переформовувалася на промислову, свободно, приватно творячи промислові осередки й поволі здобуваючи покупця на свої продукти, — то Японія тільки часу на те не мала й мусіла пляново зосередитися, щоб стати промисловою. Коли європейські промисловці та купці собі взаємно в інтересах шкодили та витрачували час і гроші на конкурентну боротьбу — то Японія взялася до діла в той спосіб, що найперш вислала комісії розсліджувати чужі країни, та фахівців, щоб запізналися з найкращими

способами й методами чужих промислів та технічними поступами. Все найкраще, найощадніше, найдоцільніше державний уряд застосував у себе, позичив за кордоном гроші, зложив перші фабрики й розпочав упромисловлення. В Європі перехід від феодалізму до капіталізму позначився революціями, бо шляхта боронилася до останнього перед буржуазією й робітництвом. В Японії феодалні магнати добровільно зреклися маєтку й влади, щоб піти назустріч кращій добі історії, а японський робітник як і селянин за жменю рижу працює по 18 і 20 годин на добу й думає не лиш про своє черево, але й про майбутнє батьківщини. А над усім панує в Японії воля цісаря, якій послушні беззастережно всі, від найбільшого до найменшого. Ось чому Японії вдалося в кількадесятьох роках доконати того, на що інші країни потребували сотень років.

Але в Японії не довго вдержався господарський етатизм. Японський уряд тільки промощував шляхи промислові, помагав йому, вказував йому його завдання. Як тільки державні фахівці вишколили цілі лави наступників, як тільки позасновувані школи виховали молоде покоління інженерів та організаторів, — держава почала ступенево виходити з керівництва промислових підприємств. В 1884. р. перейшов у приватні руки волоконний промисл, потім копальні і т. д. Коли господарське життя Японії сталося надто скомпліковане, щоб могла ним кермувати горстка урядовців, а держава — здобувши перші фонди — не хотіла далше на своїх плечах двигати той великий тягар, тоді державні промислові монополії опинилися у приватних руках — але з тим, що приватників примусили відповідними приписами статися самовистарчальними й можливі страти вирівнювати хоч би останнім сотиком із резервового фонду.

Промисл перебрали ті, що вже мали деякий досвід у веденні фабрик, що й давніше мали малі підприємства. Так повстало 12 концернів, але їх число вкоротці змало й сьогодні існує всього 3 фірми. Вони взяли в свою управу всі більші промислові фірми, всі банки і майже

всі засоби комунікації, а маючи спромогу устійнювати всі ціни й робити натиск на біржі й на вивозові товариства — розтягають свій нагляд над цілою низкою малих заводів і над т.зв. вобідною торгівлею. Сьогодні ті фірми — це держава в державі. Але це не значить, щоб ті приватні фірми змінили засади японської господарки. Господарка Японії так само сцентралізована тепер як і була за цісаря Меїдзі. Європейські й американські промисловці захоплюються організацією й пропагандою японського промислу, але повинні ще більш вихвалювати ту головну його силу, що дає йому спромогу успішно побивати конкурентів на світових ринках: японський промисл не йде саопас, є кермований! Міністри й банки, фабрики й копальні, політичні партії й часописи — все те працює в Японії в повній згоді, подібно як згідно співпрацюють у людським тілі серце й мязи, мозок і шлунок, бо всім промислом кермує два чи три мозки, воля двох-трьох директорів підприємств є усесильною для всієї розсотоної широкої сіті господарського життя. Тільки завдяки тому пляновому кермуванню Японія може мати сильний народ, може його прохарчувати й дати численні армії.

Зпоміж дрібненьких малих підприємств на перше місце вибивається родина Мітсуї, що має в своїй управі понад 200 різнородних підприємств і оперує капіталом вартости 10 мільярдів злп. Половина ввозу й вивозу Японії є в руках фірми Мітсуї. А зараз за Мітсуї йде родина Мітсубіші з 92 підприємствами й 5 мільярдами ен капіталу. — Це потуги перед якими хай сховаються Ротшільди, Форди, Рокфелери, Моргани й інші сильні світу білих. І вплив їх на ціле небо більший і сильніший від впливу Морганів чи інших багатіїв Старого й Нового Світу. Обі родини мають до власної диспозиції політичні партії, університети, радіо, пресу. До них належать ті „вуха й уста опінії“, через які можуть промовляти, якими можуть втовкати в мільйони свої думки, пляни, наміри. Найбільші часописні трибуни з мільйонними накладами говорять те, що їм наказують їхні

власники й опікуни. Політичні агітатори й партаймани на послугах промислових маґнатів роблять те, за що їм платять. Родини Мітсуї й Мітсубіші мають у себе таку

Вмарш японських частин до Пекіну.

зосереджену сильну владу, якої не знайти в цілім світі. Опанували різні ділянки, без конкурентів — обі родини в згідній співпраці! — можуть кермувати так японським господарським життям, що й японською політи-

кою, можуть впливати на публичне виховання, на зовнішню політику.

Мітсуї й Мітсубіші не тішаються великою любов'ю в Японії. Ненавидять їх старшини, не люблять їх соціялісти. Але та ненависть не все узасаднена. Правда, ті капіталісти не ягнятка на Божій службі, але й думають про Японію, здають собі докладно справу з того, що великими будуть тоді, коли великою буде Японія. Вміють повязати особисті користи з користями батьківщини. Кольонізують острови на Тихім океані, Китай, їхні агенти вишукують не тільки пригожі ринки збуту, але й сировини, яких Японія потребує не тільки для промислу на вивіз, а й для озброєння. Вони помогли загорнути Формозу й південній Сахалін. Можна говорити про тих капіталістів, що в страшний спосіб використовують робітників — і це буде зовсім слушне. Але водночас треба зазначити, що плянова господарка й національна ощадність — це діло їхнє, що розпросторіння японців по цілім світі — це завдяки їм, що потребують усюди агентів. І піднесення японської життєвої стопи це теж заслуга родин Мітсуї й Мітсубіші, які хочуть і внутрі мати доброго покупця. Вони промоцують шляхи політичного розросту Японії: найперш іде торговельний агент, а за ним — вояк.

Певно, краще було б, коли б зиски з промислу й торгівлі не йшли до приватних кишень тоді, коли мільйони населення живуть у півголоді й примушені зживати всі свої сили на вигоди небагатьох вибранців, але щоб той зиск розділено між працюючих. Тільки, що голодних уст у Японії так багато, що їх не наситять усі багатства Мітсуї й Мітсубіші. Треба шукати інших доріг...

В 1868. р. февдали віддали всі свої посілости, щоб Японія могла стати світовою потугою. Не можна заперечити, що того не зроблять і японські капіталісти, коли так вимагатиме потреба: висиплять із своїх кишень усі надбані зиски й стануть скромними урядовцями на службі свого цісаря й батьківщини. Це в Японії

зовсім правдоподібно. І коли того вже домагаються японські націоналісти, а це ще покищо не сталося — значить, ще не прийшла потреба...

Японія це не Європа! Це країна, де багач і пролетар працюють для батьківщини...

Р О Б І Т Н И Ц Т В О

Зчерги треба обговорити робітниче питання Японії.

Зв'язане воно безпосередньо з територією й населенням. Бо робітниче питання Японії, це в першу чергу питання японського перенаселення. Візьмим під увагу, що Японія займає 382.000 км² із 70 мільйонами населення — коли Польща на 388 тис. км² має 34 мільйони населення. Із тих 382.000 км² тільки 17% надається під управу; решта це болота, ліси, озера, гори й піски. Коли в Бельгії, де ніодна пядь землі не є без управи, є 394 мешканців на 1 км² — найбільша густота в Європі — то в Японії на 1 км² землі, яку можна управляти, живе понад 1.000 мешканців! Японія це найгустіш на землі заселена країна. Розуміємо, чому упромисловлення сталося для Японії невідкличним наказом її існування — тільки фабрика може дати працю й харч мільйонам населення, бо землі замало на те.

Коли давніш Японія замкнулася була перед світом, радила собі в той спосіб, що регулювала число народин. Обмежувала їх так, щоб число населення не переходило 25 мільйонів, бо лише тільки Японія могла з бідю прохарчувати хліборобством і риболовлею. Було назначено, кілька дітей найбільш може родитися в родині. Існували спеціальні лічниці й лікарі, що займалися вбивством народжених понад призначену норму дітей. Щойно, коли японські двері виломлено силоміць і до Японії дійшли європейські засади, перестали це робити, а вислані цісарем Меїдзі комісії ствердили, що не треба гальмувати — але й побільшувати ріст народин треба, бо саме в якнайбільшій кількості населення міститься велика сила розросту й політичної (військо)

й господарської (робітництво) потуги народу. Вийшли спеціальні закони, які суворими карами забороняли спинювати ріст населення. Розвиток промислу вимагав рук до праці. Японія хотіла перегнати своїх учителів на всіх полях, а до того потребувала вояків. І як для замкненої від світу Японії шогунів треба було мало населення, так для Японії цісаря Меїдзі великий приріст стався конечним, — конечність цю переведено по холодній надумі, енергично, послідовно. В 1731. р. мала Японія 27,5 мільйона мешканців, в 1828. р. — 27,2 мільйонів, в 1846. р. — 26,2 мільйонів. Але з'явився адм. Перрі і Японія в 1872. р. досягнула 33 мільйони мешканців, в 1892. р. — 41 мільйонів, в 1913. р. — 53,3 мільйонів, в 1930. р. — 64,5 мільйонів, в 1935. р. — 67,8 мільйонів, а в 1965. р. повинна досягнути цифру 109 мільйонів мешканців. Так рахуючи бачимо, що приріст населення Японії за одне століття виносить 300⁰/о.

І те ціле населення зістається дома. Правда, японці емігрували: на Гавайські острови, поки їм того не заборонили Зєдинені Держави, та в малих кількостях до Америки — знову аж до заборони японської еміграції. Багато японців поселилося на островах Філіпінах та на інших островах Океанії. Але цифра японських емігрантів не досягнула ще 1 мільйона. Це дуже незначна кількість емігрантів на 70 мільйонів, не входить навіть у рахубу. Можна сміливо говорити, що японці не емігрують, — або не мають пригожого для себе клімату, або японську імїграцію не радо бачать у себе чужі країни. Більшість японців мусить, — хоче чи не хоче, — жити в батьківщині й тут дістати для себе харч.

Доля японського робітництва не має порівняння з долею робітників інших країн. Багато подажі — мала ціна, багато рук до праці — менша винагорода за працю. Бо коли одному видається, що платять замало, то може відійти, на його місце все знайдеться заступник. Японський робітник не може вимусити більшої плати загрозою виселитися з батьківщини, не має ніякого майна, що помогло б йому перевести страйк. Не може

позволити собі на соціяльну революцію, бо й так ко-
нав би з голоду — Японія не самовистарчальна, потре-
бує сировин і ринків збуту, і нема певности, що при су-
спільній переміні праця в фабриках буде поплатніша
як тепер, коли господарством кермують Мітсуї й Мітсу-
біші. Навпаки, може прийти несподівано голод, бо о-
бірвуться нитки господарських взаємин. Для японсько-
го робітника нема інших виглядів, як працювати за
свою голодову платню, щоб японський промисл зба-
гачував країну, але водночас і множитися, щоб шляхом
господарських і політичних підбоїв поліпшити свою
долю. Доля японського робітництва звязана з політич-
ною й господарською долею Японії. Японське робіт-
ниче питання є невідлучним складником і konieczністю
японського імперіялізму.

Колись уявляли собі Японію як країну квітучих
вишень і усміхнених дітей, але не придивились ближче
й не добачили японського робітника, що за свою 10-
годинну працю дістає менш-більш 1.50 злп. і то в то-
варових картках. А тепер його платня ще менша, а
праця ще більш доскульніша, більш виснажуюча: —
завели акордову працю, впровадили різні методи, щоб
уліпшити товар і збільшити його продукцію.

Тепер голосніш як колинебудь лунає оклик:

— Кокка нотаке (для добра держави)!

Клич цей зродився в перших роках відродження,
щоб закріпити до розбудови промислу. А тепер знов у
всіх фабриках агітатори уряду, промислових концер-
нів і профсоюзів щораз частіш пригадують робітникам
що тільки посилений вивіз може здійснити національні
цілі. Проте, що голосніше накликування до піднесення
видатности праці, то тим більша тишина царює довкола
праці над суспільним законодавством. Що досконалі-
ше технічне влаштування застосовує японський про-
мисл, то тим скоріш росте безробіття. Нові машини
позволяють zatrudнювати жінок, а платня жінок осно-
вується на умові з їхніми батьками (японські підпри-

ємства затруднюють здебільша молодих дівчат), дуже мізерна.

Чи існує в Японії безробіття?

Статистика страйків виказує, що японське робітництво не дуже вірить капіталістам щодо їхньої служби для батьківщини. Але вистане подивитися на вулицю, щоб зрозуміти як слабеньку силу в нинішніх умовах представляє собою японська робітнича кляса. Робітничим масам бракує матеріальної спромоги поліпшити своє положення, бо більш у Японії шлунків як хліба й більш рук як праці. Примара голоду була б так само грізна, коли б у Японії замість Мітсуї й Мітсубіші мав владу японський Ленін чи Мусоліні. Коли купуєте там часопис, обслугує вас двох японців — один подає часопис, другий викрикує наголовки. Їдете самоходом — веде його двох шоферів; заки ввійдете до залізничного вагону — чотирьох контролерів діркує ваш білет, а всі чотири дістають разом багато меншу платню від європейського кондуктора. Важко сьогодні в Японії за заробіток, бо на всіх царинах праці існує надмір працюючих. Нема там шматка землі, де не стояв би домок, нема метра квадратного, якого не використали б під яринний городець. Щорічно Японія платить закордонові 300 мільйонів ен, щоб вирівнати брак харчів. Японія має забагато населення, а замало простору й харчів. При вдосконаленні промислу витворився ще брак праці — немає вже для всіх навіть тих голодових платень. Перенаселення й безробіття — ось що характеризує в дальшу чергу Японію, ось що погіршує внутрішнє положення з дня на день. Число безробітних цього року сягає 3 мільйонів, а з цього тільки дуже маленька частина дістає за допомогу або принагідну працю: решта — згідно з віковичним звичаєм — живе на удержанні щасливіших свояків, живе в найостатнішій нужді, на мисці рижу на день!

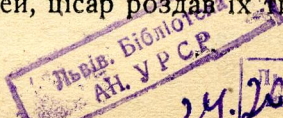
Японія примінює низькі платні, щоб дешевшим товаром здобути світові ринки й вирівняти відемний господарський бюджет. Нема сумніву, що коли б там за-

мість на вивіз класти головну ставку уряд присвятився поправі внутрішніх відносин, то в деякій мірі поліпшив би долю працюючих мас. Та тут треба взяти під увагу, що японська політика розумує собі нахолодно так: що більше перенаселення й біда, то заборча війна стає konieczністю, що дешевший робітник, то дешевші товари — а господарська офензива нераз страшніша військової. Отже — ростіть, множіться, працюйте й біднійте, ви японські робітники! Помагаєте вести господарську війну, робите konieczністю імперіялістичну війну!

С Е Л Я Н С Т В О

Не краще представляється положення японського селянства, що представляється немалою цифрою — 30 мільйонів голів.

Японське селянство веде інтензивну господарку вже від дуже давніх часів. Хліборобських машин не вживає, його поля так маленькі, положені часто на стрімких збіччях гір, що японський хлібороб сам стає за коня. Від часів промислового розросту той хлібороб стався огородником — годує ярину, овочі й квіти на потреби міського населення. Та з того немає прожитку для всіх; більшість селянства — при 800.000 народин у рік — повинна б або виемігрувати або вигинути. Бракує місця, отже треба подумати про те, щоб здобути Сибір або Австралію, бо японський промисл не може їм дати праці — він не затруднює навіть всього робітництва. Селянська нужда, неможливість змодернізувати методи хліборобської продукції на зразок промислової — все те веде Японію не тільки до підбою ринків збуту, але й землі. Селянська кляса має в собі найбільш нагромаджененого вибухового матеріялу; коли тим динамітом не підірветься когось із зовні, то він вибухне всередині й розсадить Японію. Бо нужда японських селян не має собі рівної ніде. Навіть той манюсінський шматок землі — не їхній! Коли за часів Меїдзі даймії зреклися своїх посіlostей, цісар роздав їх тим, що до-

сі на землі працювали. Але тим зробив селянам медвежу прислугу. Вони мусіли на скору руку набувати для себе хліборобське приладдя й позалазили в лихварські петлі. Давніш власник давав їм, за половину збору, все потрібне приладдя й платив за них податки. А коли Японія почала упромисловлюватись, то на селян упав увесь податковий тягар — хліборобства не можна поліпшити, риж і збіжжя можна спровадити, отже нашо ошаджувати хліборобів, коли вони засуджені на загладу? Краще, хай їхнім коштом росте покищо промисл!.. Держава двигала промисл, а гроші на те брала з селянських податків, що пізніш були три рази вищі від промислових і торговельних податків. Японський селянин упав як жертва машини й сьогодні є невідьником промислу, як давніш був рабом шляхти.

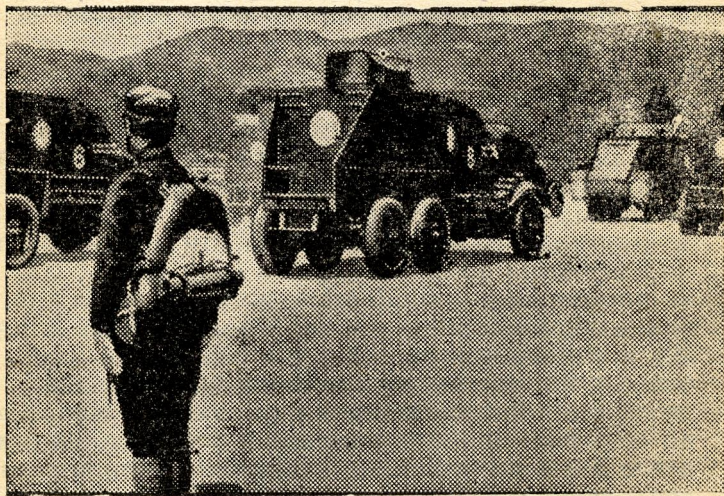
Ціни на його продукти падають. Риж станів на половину, шовк (селяни годують шовківниці) злетів до 1/7 своєї попередньої вартости. (Коли світова криза примусила вживати замість дорогого правдивого шовку — штучний, то Японія перша посвятила своїх селян і взялася до масової продукції штучного шовку!). Що має робити тих 1,5 мільйона селянських родин, які удержувалися з годівлі шовку, вмерти? Але навіть і в Японії не вмирають мовчки з голоду!...

Нужда править нераз за велику силу. Селянське питання в Японії набирає політичних прикмет міжнародного питання — тим яркіше, що три четвертині японських вояків це селяни, з селян складається вся маринарка й старшинський корпус. Той вузол поміж селянином і вояком, поміж зголоднілим плянтатором рижу й вихованою в дусі самураїв армією — пхає уперед японський імперіялістичний віз. Бідними були колись самураї, бідний і теперішній японський старшина, вийшов із нужденного середовища й у таким проживає. Довкола себе бачить великанські багатства й думає про 30 голодних мільйонів. Не один із японських генералів жив замолоду на тих малесеньких шматках землі, де тільки плодів, щоб не здохнути.

Він усе памятає про те, що треба поліпшити долю селянина. І всі ті давніші селяни, а нинішні вояки мають одне гаряче бажання: здобути нові терени й нові життєві умовини! Здобути за приміром самураїв — в отвертій боротьбі, із зброєю в руці.

В І Й С Ь К О

Коли в 1868. р. молодий Меїдзі вирвався зпід опіки شوгуна й відзискав ту владу, що колись мали цісарі, то на дорадників узяв собі тих дайміїв та самураїв, що помогли йому зробити революцію. З тих дорадників повстав генро-ін. Але в прибічній раді були й купці. Коли ж державні підприємства перейшли до приватників, то впливи купців і підприємців почали зростати до тої міри, що це занепокоїло військових дорадників цісаря. Військо, яке відразу недовірливо відносилося до місцевих мільйонерів, небаром почало їх ненавидіти й бунтуватися проти всевледи „цивілів“. Почався оцей дво-

Япоські танки вирушають на фронт.

бій між генералами й банкірами, що триває по сьогоднішній день, від нього залежатиме майбутнє Японії. В перших війнах — за Корею й Формозу, в китайсько-японській (1894. р.), в російсько-японській (1904—1905) всюди японські генерали перемагали в отвертім, героїським бої. Але завжди по війнах приходив мир, що приносив мізерну користь, ані рівнялись їй до страшного проливу крові. Вояки почувалися зраджені й опущені, серед них росло обурення проти цивільної влади. Всюди військові не люблять цивільних урядів, але мусять із тим ховатися. Інакше в Японії. Японська конституція підпорядковує збройні сили єдиному цісареві, який рішає справу війни чи миру; ні уряд ні парламент не мають впливу на військо, можуть щонайбільш ухвалювати для нього бюджет.

Японське військо живе за відвічними засадами самураїв. Ніюдин старшина не завагався б віддати своє життя за честь батьківщини, за честь свого однострою. Ось часописи з місяця серпня ц. р. принесли вістку, що один сотник запасу вчинив у Токіо самогубство, бо вважали його неспосібним на китайський фронт. Чотирьох старшин зробили собі гаракірі (розрізали черева) в 1932. р., бо парламент не одноголосно ухвалив кредити на військові потреби — це була для них така ганьба, якої пережити не могли. Підчас боротьби за місто Шанґгай трьох японців затягнуло велетенську бомбу до ворожих становищ і разом із нею вилетіли в повітря, щоб тільки конечно зробити вилім. Військо, завжди готове до посвяти, рідко коли застановляється, чи посвята потрібна. Посвяти жадає й від інших, від політиків, а найбільш — від промисловців. Мітсуї й Мітсубіші здобули на війнах свої мільярди, чому ж посвячуватися має тільки вояк на війні й селянин у господарстві? Японське військо домагається націоналізації всіх дібр, мріє про державний устрій, де не було б ані шляхти ані купців, де праця була б обов'язкова, а держава опікувалася б цілим населенням як добрий батько дітьми. Знаціоналізувати землю, промисл і бан-

ки, допустити робітників до участі у всіх доходах із фабрик, виховувати дітей на державний кошт, запевнити суспільну безпеку — ось програма старшин-націоналістів. Військо, від рекрута до генерала, здає собі справу з того, що нужду в Японії спричинила надмірна механізація й опанування засобів продукції кількома мільйонерами.

Дуже часто приходиться до зудару поміж капіталістами та військом. Перепоєні націоналістичними ідеями, японські старшини організуються в конспіративні організації, спрямовані проти політиків, що стоять на послугах промислових потентатів і стримують гін до воєнних підбоїв. Бувають політичні вбивства, військові пучі, заворушення. Останній більший бунт відбувся в 1936. р., коли в парламенті досягнула більшість партія Мінсейто, яка залежна від тресту Мітсубіші й крайнє неприхильно ставиться до військової експансії. Японська армія, стаціонована в Манджурії, рішилася на підбій Зовнішньої Монголії, що знаходиться під московськими впливами. Зажадала підмоги, щоб побити советських приятелів Монголії — війна з СРСР висіла на волоску. Уряд почав переговори з Москвою, підмоги не вислав і генералам заборонив посуватися далше. Того було забагато! 1.400 старшин і вояків токійського гарнізону, озброєні в кулемети, напали на державні уряди й убили кількох міністрів.

— Політика мусить вийти на чисті води! — сказали премієрові. — Ми прийшли вас убити, пане премієре.

Обсадили будинок поліції й не далися взяти в полон відділам уряду. Щойно, на наказ цісаря, піддалися, а провідники повстання скінчили самогубством. Хоч бунт був ніби здавлений, проте вийшов переможцем — до уряду ввійшли представники війська й пляни воєнних підбоїв в Азії сталися напрямними японської політики. Саме тепер здійснюють їх, переводять в життя під гук гармат на шангайських та калганських боєвищах.

Повстає питання: чи Японія всилі вести завоювницькі війни?

Найперше, чи має досить на те людського матеріалу. Генерал Сато є тої думки, що Японія може змобілізувати 11,900.000 вояків і вислати з того на фронт 3,800.000.

— Японський вояк є найкращий у світі — сказав інший генерал. — Але ми ще не є самовистарчальні й не можемо випосажити армії з власних сировин. Це й є наша найбільша журба. Та, коли хочете належно оцінити наші сили, підіть до наших лябораторій і фабрик...

В Японії знають, що не тільки самі вояки виграють війну. Але ніде не приложено тільки старань, щоб науковими відкриттями злагіднити брак сировин, як у Японії. Там щороку надають дві тисячі інженерських дипломів молодим хемікам, які зробили винаходи, що підносять бойову справність Японії або знайшли спосіб заступити чи штучним способом витворити потрібну сировину. Годі знати, кільки вже сировин витворюють штучно в Японії, але є фактом, що японський хемічний промисл перевищає вже німецький і запотребовує щораз менше чужих сировин. Щодо виробу зброї та муніції — то на тім полі мало хто з європейських великодержав може конкурувати з Японією. Японський военний промисл виконує запотребування Афганістану, Туреччини, арабських держав і майже половину збройної потреби Китаю, дарма, що японська зброя в китайських руках служить таки проти японців. Але всетаки не вистарчає грошей і сировин, щоб досягнути таку висоту й якість озброєння, як того жадають японські старшини. На зброєння йдуть великі суми, японський військовий бюджет пожирає всі доходи з податків (решту видатків покривається з позичок). Сьогодні Японія черпає гроші на зброєння з своєї великої торгівлі — і тому входить у торговельні взаємини тільки з тими державами, що на випадок японських війн не поставляться проти Японії. Але всетаки це дуже непев-

на асекурація. ! Японія мусить шукати певніших місць здобуття сировин і певніших ринків збуту — так експанзія стається кличем не тільки військових кол, але й капіталістично-промислових, різниця тільки в тім, що капіталісти хочуть експанзувати повільно, шляхом господарських підбоїв, а військо — отверто, военними підбоями. На кінці обі сторони погоджуються: військо здобуває, промисл користує. І на тім тлі саме повстає удар — військо хоче, щоб і капіталісти посвячувалися як воно. Для Японії, для великої й могутньої Японії!

М О Р С Ь К А Ф Л Ь О Т А

Положення японського робітництва й селянства, потреби й жадоба японського промислу, войовничі настрії японського війська — зумовляють безспірний факт японського імперіялізму. Японія хоче й мусить вести завоюницьку політику!

При тім немаловажна та умовина, що Японія є острівною державою й без сильної військової фльоти та модерних морських комунікаційних засобів не могла б і думати про підбої, однаково — військові, що й господарські. І Японія подбала про солідне випосаження на тім полі. Коли адм. Перрі підплив під Японію, не було там навіть мізерного пароплава, на яким могли б японські делегати підїхати до американських нахаб на переговори. Здобуваючи в 1874. р. Формозу, японці послуговались для транспорту своїх військ американськими пароплавами. Але вже в часі російсько-японської війни японська воєнна фльота змогла розбити тихоокеанську ескадру адм. Рожественского. Японська ж торговельна фльота за 50 років так змогутніла (із 149 малих корабликів при 42.000 тон підскочила до 4.029 кораблів при понад 4 мільйонах тон), що поставила Японію серед найдужчих торговельних потуг світу.

Японську воєнну флоту організував адм. Того, висланий у 1868. р. на науку до Англії. В 1905. р. Того розбив російську флоту: втопив 4 панцирники, 5 крей-

зерів і 5 помічних кораблів, а добув 4 панцирники й 2 шпитальні кораблі. Згинуло тоді 4.000 російських моряків, а 7.000 дісталось до неволі; японці ж стратили тільки 2 торпедовці, 116 убитих і 350 ранених! Цей славний бій під Цушімою раз назавжди запевнив Японії місце на Тихім океані й увів її між морські потуги. Ще ніколи в світовій історії не було такої блискучої перемоги й ще ніколи ніякий бій не спричинив так далекосяглих наслідків. Минуло 30 років і Московія опинилася без фльоти, а Японія опанувала східні моря й може небаром буде паном Тихого океану. Того помер у 1934. р., але його дух живе. Ще своїми очима оглядав 161-корабельну воєнну флоту. Від його часів зросла та фльота 26 разів. І росте дальше та суперничає з такими морськими державами як Англія й Америка. Обі ті потуги почулися загрожені ростом Японії на морі й ушингтонським пактом у 1922. р. обмежили розбудову її фльоти, щоб не була більша як 3:5:5, зн. --- коли Англія й Америка будують означеного тонажу 5 кораблів, то Японії не вільно більше будувати як 3 воєнні кораблі відповідно меншого тонажу. Та, коли ц. р. договір вигас, Японія не хотіла дальше носити кайдани на своїх руках і взялася поспішно за розбудову фльоти, витягаючись із останнього, щоб дорівняти силі одної морської держави, бо дорівняти обом годі — до того не вистарчає їй грошових засобів. Японія думає, що Англія й Зєдинені Держави мають забагато спірних справ, щоб могли разом колись проти неї виступити. В тім може перелічись, — але може й ні, це справа політичних умовин майбутнього. На всякий випадок, Японія посилює свої зброєння на морі ще більш як на суші, бо на суші на перший удар має слабосилих ворогів, але на морі стоїть проти неї така сила як Зєдинені Держави.

А із Зєдиненими Державами Півн. Америки Японія має грубі порахунки. Йде тут не про що менше, а про панування над Тихим океаном!

Зєдинені Держави — найгрізніший противник.

ЯПОНСЬКИЙ РОЗРІСТ НА СХІД І НА ПІВДЕНЬ

Потреба сировини для промислу й теренів для поселення емігрантів із грубо перенаселеної країни — змусили Японії звернути очі на Тихий океан, де існують тисячі островів, кліматично подібних до японських, островів багатих у підземні зложища, багатих у промислові рослини. Жовті мешканці малих островів розпросторілися по океанічних островах, дійшли до американського континенту. Дешеві як робітники й зручні як торговельні агенти — сталися передньою стежею заодне японської великої еміграції, що й японського промислу й торгівлі. Скольонізували Гавайські острови, Філіпіни, Формозу, дійшли до західного побережжя Америки й засіяли його тисячами осель. Але в своїм розрості на океані зустрінулися з рішучою протипоакцією Зєдинених Держав, які — бачучи щораз посилену еміграцію японців — вдарили в дзвін тривоги про „жовту небезпеку“. Воюючи расистською пропагандою (а вона в Америці дуже приємлива — пригадаймо собі тільки ненависть до муринів!), американський промисл та американське громадянство діпняли того, що їхній уряд — проти всіх засад здорової політики — виступив проти японської кольонізації на Океанії й американським побережжі способами, що можуть мати дуже для ЗДА небажані наслідки. Японських кольоністів, що заселили пусті терени й принесли туди з собою цивілізацію, американці усувають силою. І так настроюють проти себе не тільки гордих японців, які бачать свою найочивиднішу кривду, — але й тубильче населення, якому японська кольонізація давала дешеві товари японського промислу, будувала шляхи, доми, міста. А для своїх ненавистей японці вміло користуються чужими невдоволеннями, спрямовують їх проти своїх ворогів і чужими руками печуть в американській печі японські бараболі. Заворушення на Гаваях і Філіпінах ЗДА можуть завдячувати не кому іншому, а японській пропаганді. Японці мстяться за свої кривди, огірчують

кожний день американського панування у кольоніях, настроюють проти білих тамошні кольорове населення й тим робом простеляють шляхи для свого імперіялізму. Не хочете нам дозволити спокійно жити й торгувати, то ми силою вдеремося до заборонених земель!

Оливи до вогню доливає ще конкуренція в торгівлі. Спочатку ЗДА були найкращим покупцем дешевих японських виробів. В часі світової війни Японія й ЗДА тягнули з торгівлі великі зиски, не встигаючи виконувати замовлення. Але, коли прийшла господарська криза, торговельні взаємини між обома державами попсувалися. ЗДА перестали купувати японський шовк, а Японія мусіла дальше набувати американську нафту й збіжжя. Щоб покрити ціну американських сировин, Японія була примушена кинути — навіть із власною шкодою — на американський ринок найрізноманітніші продукти по найдешевшій ціні: сірники, ровери, консерви, обуву, жарівки, бавовняні вироби. А все те продають і ЗДА, тільки їхні вироби дорожчі. Американський промисл побачив, що йому й так уже збіднілому грозить катастрофа від японського промислу. Та це ще не все: Японія опанувала китайський ринок, де ЗДА заробляли давніш грубі мільйони, вдерлася до півд. Америки, що досі була на ласці й неласці господарських норів ЗДА. „Політика долара“, яку вели ЗДА у півд. Америці, визвала проти них ненависть. А що Японці знають яку політику на Тихім океані ведуть проти них ЗДА, то не задовольються пропагандивною акцією проти ЗДА на Океанії, але стосують її й у півд. Америці, і то стосують тим успішніш, що ЗДА щораз більш отверто зазіхають на політичну й господарську волю т. зв. латинської (південної) Америки. Коли ЗДА б'ють Японію на Тихім океані, то Японія б'є їх найдокульніш на американським таки континенті. А б'є не для самої ненависти, але для своїх висунених цілей: для опанування тихоокеанських островів, потрібних їй для кольонізації й для здобуття конечних сировин. І б'є тому, що не бити — не може; інакше б спух її про-

мисл і всій країні загрозив би голод. А підірвати господарське положення це значить зробити більш ніж півдороги до підірвання політичної сили.

Японське військо йде вулицями столиці Токіо.

Для Японії — Океанія являється вимріяними теренами для розросту. Лежить у сусідстві, має добрий для японського населення клімат, багата в потрібні Японії сировини. І японська господарська політика останніх десятиків років виказує наглядно, що на Тихий океан

ідуть і йтимуть найсильніші японські старання, щоб його здобути для японських впливів. А тут мусять зустрінутися не тільки із ЗДА, але й із другою господарською й політичною потугою, з Англією, що найбільші кусні — Австралію, Нову Зеландію — загорнула вже давно для себе, що опанувала найбагатшу частину Азії — Індії — й своїми господарськими та політичними мацками відгородила Японію від інших частин світу, не дає її торговельним кораблям довільно панувати на азійських, африканських та європейських ринках.

Кривдою, що кличе до неба про пімсту, вважають японці Австралію. В Японії припадає 1000 мешканців на 1 км² управної землі, а в Австралії на північних територіях на 3.000 км² мешкає заледви 1 мешканець! І австралійські ворота замкнені перед жовтою кольонізацією! Дев'ять десятих австралійських теренів лежить облогом, а японців туди не пускають — не помагають ніякі старання в тім напрямі. І чи не мають японці слухности, коли говорять про кривдяче відношення до них, про безглуздя політики, яке каже спосібному народові душитися на окравках голих земель, коли великі багаті в сировини простори расистська виключність зіставляє облогом, невикористані? Скорше чи пізніше, так як і острови на Тихім океані, Австралія мусить підпасти під японські впливи, мусить прийняти до себе надмір населення густо заселених японських островів. Шлях до того — довгий, дуже довгий. Іде аж через підірвання англійської сили на азійським континенті. І саме на те підірвання й спрямовується японський господарський імперіялізм. Та знов — подібно як у випадку із ЗДА — Японія вибиває азійську землю зпід англійського панування не тільки через австралійську ненависть і для своїх майбутніх плянів, — але тому, що не вести господарської війни з Англією — не може. Питання майбутнього — хоча б і дуже пекучі — навіть мусіли б відійти на дальший плян перед питаннями теперішнього, найпекучішими, бо питаннями господарського існування Японії. Коли хто має мотуз на шиї, то стараєть-

ся його розрізати. Голодне робітництво й селянство, перенаселення, брак промислових сировин і жадоба промислових акул, націоналістичні настрої війська — всі ті моменти сплелися б у Японії в купу нерозв'язаних питань, коли б їх не старалися виладувати назовні. Коли є динаміт — то це може бути добрий або лихий набуток — але над ним не треба роздумувати, бо його й так не усунути. Нехай вибухне, але — не всередині, а — назовні. Тоді не вчинить нікому шкоди, а принесе користі. Потреби промислу й усього населення можна пов'язати з бажаннями старшин — це буде називатися імперіялізмом.

І вістря того імперіялізму бе по англійських інтересах в Індіях, розбурхує кольоровий націоналізм Індонезії, примарою „жовтої небезпеки“ лякає американських єнкі. Найміцніше ж, найболючіш і найнаглядніше відчуває його другий імперіялізм, що має не менші від японського амбітні пляни, хоч і зумовлений не konieczністю а хижацькими інстинктами — імперіялізм червоної Московії.

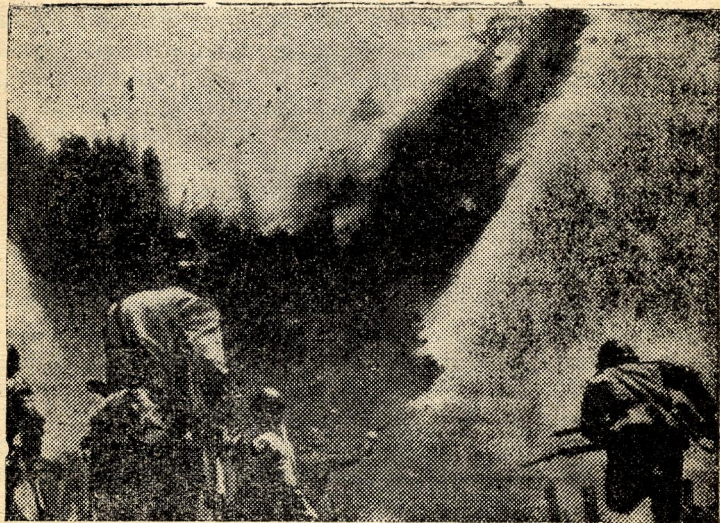
Я П О Н І Я В К И Т А Ї

Коли який народ веде імперіялістичну політику, то з природи речі старається поширити свої впливи на найближчі, сусідні землі. Для Японії таким сусідом є 450-мільйонний велет без голови — Китай. І зрозуміле зовсім, що за теренами для кольонізації, за хлібом та сировинами Японія в першу чергу оглянулася в Китаї, маючи тут найменше опору в тій великанській безголовій і занархізованій бестії. Та ще одна причина казала Японії опанувати своїми впливами Китай — це положення японських островів, що завжди можуть бути заатаковані з азійської суші. До господарських потреб долучилися ще згляди національної оборони. Нічого дивного, що Японія, тільки знявшись на ноги, застукала до азійських дверей і постаралася опанувати півострів Корею, який ніби „штилет у японське серце“ спрямований від Азії до японських островів, лежить

до них найближче й є найкоротшою дорогою з Азії до Японії. Використовуючи міжнародне політичне положення, прикінці XIX. ст. японські війська ввійшли на півострів і його окупувала. Перша добича загострила апетит: перед японцями була близько Манджурія, копальний північний Китай. Але вже корейська окупація виставила проти Японії Росію, яка по своїх європейських невдачах звернулася на Схід. Доходить до славної японсько-російської війни (1904 — 05), в якій маленька Японія положила на лопатки російського колюса. Та вмішалися інші великодержави й японська кров, пролита на манджурських сопках, не дала сподіваних успіхів. На чвертьстоліття мусіла зрезигнувати Японія з своїх азійських плянів. А що не могла підбити Манджурії мілітарно, взялася до підбою мирного, господарського — японськими капіталами залляла манджурське господарське життя, виставила свої фабрики, закупила терени збіж, бавовни, всадовилася в манджурських копальнях.

Та цей „мирний підбій“ Манджурії не вистарчав, коли російська імперія мала б дальше проникати в Азію й не зрезигнувала б із своїх плянів опанування слабосилого Китаю. Коли ж большевики, за вказівками Леніна, ще розширили підстави своєї азійської імперіалістичної політики й зручними потягненнями влізли в Китай та нівечили японську політику там — стало наказом дня Манджурію завоювати. На тім тлі дійшло до великих внутрішніх конфліктів у Японії, поміж капіталістами й військом. Скінчився той конфлікт тим, що військо рушило на війну, а капіталісти дістали з неї зиски. Навчившись облуди від європейських політиків, Японія „усамостійнила“ Манджурію під кермою вигнаного з Китаю цісаря Пу-ї, обсадивши її своїм військом.

В 1935. р., коли заграли гармати на абісинських боевищах, японські генерали повели наступ на Північний Китай. Тоді не вповні повелося. Коли в 1937. р. розпалахкотіла війна в Іспанії — малі жовті вояки за-

Японці йдуть в атаку на багнети.

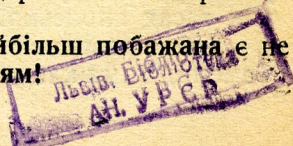
атакували Шангаї, Північний Китай і Зовнішню Монголію. Японці належать до дуже добрих, пильних учнів. Учаться від самого початку свого відродження. Зорганізували внутрішнє життя на французький лад, військо вишколили по пруських зразках, упромисловилися подібно до Англії, торгівлю розгорнули на американський лад. І політики навчилися теж від білих облудників. Навчилися ніби лис завертати хвостом не туди, куди йде голова. І на прикладах європейської політики привчилися хижо використовувати сприятливі нагоди. Знають, що коли війна йде в Іспанії, то вона тільки абсорбує уваги й інтереси більших потуг, що їм годі належно інтервенювати в далекосхідніх справах. Використовувати сприятливі нагоди! — ось одна з основних засад японської імперіялістичної політики.

І не дозволити противникові переліцитувати себе! Саме під тими кличами й почалася теперішня японсько-

китайська війна. Японські інтереси в Китаї останньою були сильно загрожені зростом китайського протияпонського націоналізму. Бойкотовано японські вироби, японську торгівлю. Японським фірмам у Китаї грозило банкрутство. Зневажувано й убивано японських громадян у Китаї. А руки в тім мачала московсько-комуністична пропаганда. Московські большевики не тільки мають око на Китай як „революційну базу“ Азії; їм потрібний Китай у постійнім хаосі, коли вже не під їхнім пануванням — як заслона їхнього сибірського промислу, кузнецьких копалень вугля, багатств Ангарицини, Єнісейщини, Забайкалля. І коли Московія зміцнює далекосхідню армію марш. Блюхера, то не лишень для „революційних“ цілей, а більш — для оборони своїх сибірських скарбів.

В Манджурії й Китаї зударяються дві потуги: японська й московська. Коли Японія не побидить, буде загрожена в своїм існуванні; коли Совети вдадуться в війну з Японією — то ту війну програють, це з причини своїх унутрішніх справ. Совети війни з Японією не хочуть, але Японію як загрозу для своїх інтересів думають знищити на китайській війні. Тому посилають китайському диктаторові Чіанг-Кай-Шекові літаки, танки, муніцію, інструкторів. Сам же Китай — це тільки терен політичних і господарських поррахунків. Коли він упаде під японським натиском, засилить на якийсь час японський промисл своїми сировинами й ринками та кольонізаційними теренами, стане базою японського імперіялізму на три сторони: 1. проти Московії на Сибірі; 2. проти ЗДА на Тихім океані; 3. проти Англії в Австралії й Індіях. Куди найперше звернеться? Питання майбутніх умовин. Хоча теперішній союз Японії з Німеччиною й — дуже можливе, хоч ще тайне! — із Італією говорить про те, що Японія хоче виладувати весь свій політичний і господарський темперамент проти СССР.

А війна Японії з СССР — найбільш побажана є не з кому іншому, а нам — українцям!

750 к. п. (1980) РП 9/10
Вже вийшов із друку

КАЛЕНДАР „ОСВІТА“

**Цього року в Календарі є все те, що
кожному треба знати про Україну!**

**Крім того окремий кише-
невий календарець**

**Інакше як минулого року 50 гр.
З пересилкою 65 гр.**

**Хто присилає згори гроші
більше як за 5 прим. не
платить пересилки і дістає
кожний 6 прим. безплатно.**

МОЛОДІ!

замовляйте свій календар!

m 978